

Skepparsonens historia del 12

När man tittar på gamla kort och promenerar på platser som man lekt som barn så strömmar minnena mot en, men den enormt starka upplevelsen, när jag spelade en CD skiva med Tändkuledunk, gamla råoljemotorer från nittonhundratalets början och framåt som renoverats på Gamla Skandiamotor i Lysekil av fantasterna i föreningen L Laurin i Lysekil och inspelat på CD.

Det blev plötsligt en otrolig tidsresa tillbaka till riktigt tidigt i barndomen, Då rann tårarna ner för kinderna Jag har sen jag föddes alltid levt med dessa fraktbåtar från jakten Nordkap med en Skandiamotor på 25-30 hkr till Kullavik med en 2 cylindrig Säfte på 180 hkr. De största motorerna var ett par meter höga och ett svänghjul med en diameter 110 cm och 25-30 cm breda och när dessa väldiga järnklumpar började snurra kände man sig ganska liten. Jag var oerhört imponerad av Karl Erik när han skulle ner och starta dessa monster.

Agnete hade den sista motorn som han värmden tändkulan med blåslampor, stora med 1/2 meter långa lågor som var riktade in i hål som fanns i toppen på motorn över tändkulan.

Lågorna slog ut ur de andra hålen så det slog ut lågor åt alla håll, det var bränt i taket på maskinrummet. Cylindern skulles ställas på topp med hjälp av en kraftig järnstång som man baxade runt svänghjulet med. Han fick gå lite böjd för att inte få håret uppeldat. Efter 20-30 minuter med blåslamporna var det dags att släppa på tryckluften som pressade ner cylindern och fick svänghjulet att snurra och dra i gång motorn. Oftast startade de baklänges så han fick strypa oljetillförseln så att svänghjulet slutade snurra och slog fram och tillbaka då var det dags att vid rätt tillfälle pumpa på mer olja så att motorn startade åt rätt håll. Karl Erik var alltid så trygg och lugn i sitt arbete i maskinrummet medan jag alltid hade en stor respekt för dessa järnklumpar.

Att detta Dunk Dunk grep mig så hårt var dessa ständiga avsked, båten med pappa och Karl Erik som lämnade bryggan och man själv inte kunde följa med. Glädjen som barn när man plötsligt hörde dunket när de var på väg in till Kämpersvik. Gamla som barn kom ner till bryggan där man visste att det fanns öl och snaps och vi barn fick burkar med Quality Street, Fyrklöverchoklad från Norge och sodavatten från Danmark.

Mitt första minne när pappa skulle ge sig av med Nordkap, jag var en fem sex år, då skulle han inte få åka om inte jag fick följa med. Men det gick ju inte, men jag skulle med.

När pappa inte såg sprang jag in i styrhytten och la på haspeln. Pappa kom men dörren var låst, han knackade på fönstret, nu får du allt öppna Folke, nej, jag skulle med. Nu får du va snäll pöjk och öppna. Nej, han fick inte åka utan mig. Pappa försvann och jag stod kvar i styrhytten och dörren var hasplad. Då kommer pappa, som varit nere i Joelssons affär och köpt en apelsin som han höll upp i fönstret och det kunde ingen stå emot på den tiden, jag fick min apelsin och pappa kunde segla iväg.

Dessa gamla motorer gav också en oerhörd trygghet när man var ombord och kanske seglade en 8-10 timmar i sjögång och det trygga lugna dunket timma efter timma som fick hela båten att skaka i samma rytm som motorn.

De gamla motorerna hade en automatisk smörjning via rör från en liten pump, som pumpade ut olja till olika smörjställen, men Karl Erik som alltid skötte motorn fick smörja en del ställen för hand

När pappa stod och styrde så vissla han varje timma så det hördes ner i Skansen till Karl Erik. Vi hade kokat ägg och gjort kakao och smörgås till kvällsmat. När han gått akter ut till motorn, passade jag på att byta ut det kokta ägget mot ett rått ägg. Det kunde inte blivit bättre med en regissör.

Karl Erik kom som vanligt med full fart ner för lejdaren, visslande och sjungande, tar fram kniven och slår huvudet av ägget, vitan och gulan rann ner för handen på honom. Det här skall jag tala om för farsan vad du gör med maten. Men sen skrattade vi båda två, riktigt gott åt ett bra skämt. En annan gång hade jag hållt salt i kaffet. Karl Erik kom som vanligt ner i full fart och satte sig ner, låtsades dricka för han märkte att det var något galet. Smakar det inget fråga jag. Nej! Får jag smaka, å fy fasan!

Folke "Anker" Andersson